

RELATO» PUXEDO, A ESENCIA DA TRADICIÓN CON AIRES CONTEMPORÁNEOS

Eu son Jesús Rodríguez, presidente da Asociación de Veciños de Puxedo, unha asociación sen ánimo de lucro que naceu no ano 2008 para tentar revertir o abandono que sufría o pobo despois de décadas de emigración, falta de oportunidades e resignación dos veciños ante un futuro que xa estaba escrito: o fin do pobo en menos de vinte anos cando morresen ou o abandonasen os últimos residentes.

Ante esa realidade, varias persoas que nacemos, crecemos, formamos unha familia e traballamos ou vivimos de forma permanente no pobo decidimos organizarnos e, con poucos medios, pero moita ilusión, trazamos un ambicioso plan de recuperación integral da aldea; que pese ao abandono aínda posuía un extraordinario patrimonio cultural e recuperable, se se actuaba de maneira inmediata e baixo criterios de restauración axeitados.

Comezamos pola rehabilitación do retablo e a capela de San Antonio no ano 2010 e, unha vez conseguido, xa non paramos. A continuación adquirimos un inmovible e acondicionámolo como centro social onde levar a cabo as nosas reunións e a programación cultural, rehabilitamos as catro eiras de malleiras enlousadas, os hórreos que estaban en peor estado, un total de 10 muíños de auga no Río Mao e o forno; que ante a inexistencia do orixinal que fora vendido polos veciños na década dos sesenta para obter fondos para facer a estrada ata o pobo, foi doado un forno de pedra por parte dun veciño e instalado nunha antiga cuadra que se converteu no novo forno de pan comunitario.

Con todo este patrimonio creamos a ruta etnográfica do ciclo do pan, que xunto co centro de interpretación, conforman o Ecomuseo do Pan do Xurés, un museo ao aire libre onde os

visitantes poden coñecer as distintas fases do ciclo tradicional de elaboración do pan xunto cos elementos etnográficos asociados a cada unha delas (eiras de malleiras, hórreos, muíños de auga e forno); apoiados por paneis explicativos e cos murais en graffiti de Mon Devane de fondo onde se representan esas tarefas.

Xunto ao Ecomuseo do pan, acometemos outros proxectos como a recompilación entre os veciños de antigos apeiros, útiles e ferramentas para crear o centro dos oficios do Xurés, con exposicións do tecido de liño, a labranza, a carpintería e a ferrería. Tamén recuperamos unha antiga adega co seu lagar de viño onde se poden coñecer as distintas variedades cultivadas historicamente na zona e os métodos de elaboración do viño e os augardentes. Co obxectivo de poñer en valor os produtos locais da zona recuperamos un palleiro en ruínas onde colocamos unha mostra dos máis representativos: os embutidos de porco, o aceite, as marmeladas, a castaña e a mel.

Coa colaboración de distintas administracións públicas recuperamos as rúas e distintos espazos de encontro veciñal substituíndo os pavimentos de asfalto non acordes co entorno por lastro de granito, pedra ou formigón desactivado; así como as fontes veciñais, antigos alpendres ou muros de pedra de cachotería.

Xunto á rehabilitación do noso patrimonio e dos espazos públicos, tamén levamos a cabo a súa dinamización con múltiples actividades culturais e festivas ao longo do ano; como poden ser as festas de San Antonio e o seu porco "ao espeto", os magostos, o cocido de Santa Lucía, as xornadas de pintura rápida ao aire libre onde veñen artistas de todo o país a pintar cadros con escenas cotiás do pobo e despois quedan expostos no centro social até o encontro do ano seguinte, os

 [Ecomuseo do Pan do Xurés. Puxedo. Lobios](#)

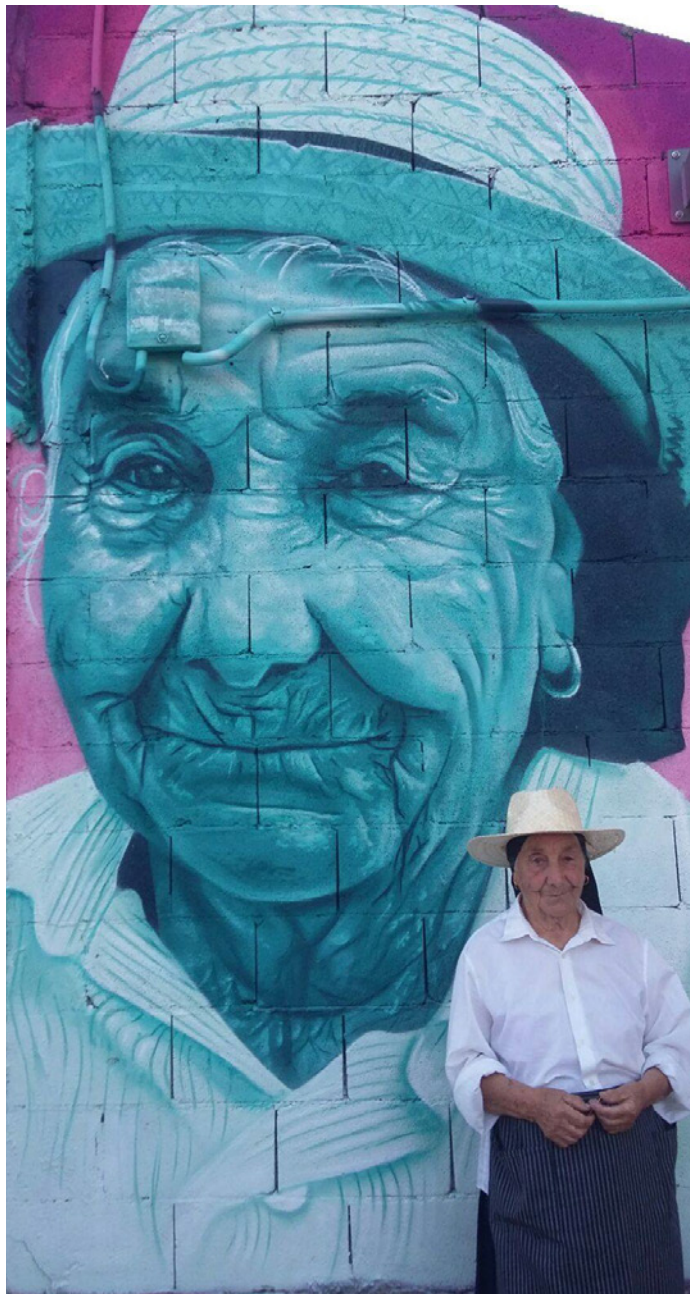

RELATO» PUXEDO, A ESENCIA DA TRADICIÓN CON AIRES CONTEMPORÁNEOS

"fiadeiros de contos" cos máis coñecidos contadores de historias do país, xornadas de folclore, exposicións de oficios tradicionais, feira de produtos locais e as xornadas etnográficas do ciclo do pan onde os propios veciños recrean todas as fases (sementeira, sega, malla, moenda e fornada).

Actualmente, continuamos coa nosa folla de ruta, porque aínda que o traballo realizado foi moito, aínda temos moitos proxectos pola diante para concluír a rehabilitación integral do pobo non só na parte pública, que era o obxectivo inicialmente marcado, senón tamén na privada. Neste sentido, é de resaltar que nos últimos anos recibimos unha ducia de novos veciños que compraron e restauraron casas abandonadas para o seu uso particular e outros tres que rehabilitaron un total de cinco vivendas con 30 prazas para aloxamento turístico cos que dar servizo aos máis de 2.000 visitantes que recibimos cada ano. Así mesmo, os veciños están moi concienciados coa eliminación do feísmo arquitectónico nas súas propiedades, tendo executado máis de 50 proxectos nos últimos tres anos para recubrir cubertas de chapa de fibrocemento con tella cerámica curva, revestir fachadas de ladrillo ou bloque de formigón á vista, limpar fachadas de pedra de cachotería ou recuperar muros de peche de pedra de cachotería.

Despois de 14 anos de intenso traballo, vimos que o esforzo valeu a pena, que fronte ao fatalismo e a resignación de fai unha década recuperamos a ilusión e o orgullo como pobo; un pobo cos servizos e as infraestruturas do século XXI pero o alma dos seus orixes como pobo agrícola e gandeiro; un pobo que como a carballo centenaria da súa praza crece coas raíces ben asentadas na terra e unha enorme copa que acubilla a todos os que queiran visitalo.

 [Ecomuseo do Pan do Xurés. Puxedo. Lobios](#)

